

Har vokst med 50 % siden 2007:

Franchise setter fagbevegelsen på gangen

Illustrasjonsfoto: Terje Brinngeddel, VG.

Luftambulansekrisa:

– Stortinget må ta raske grep for å sikre offentlig drift

Foto: Helse Nord RHF/CC.

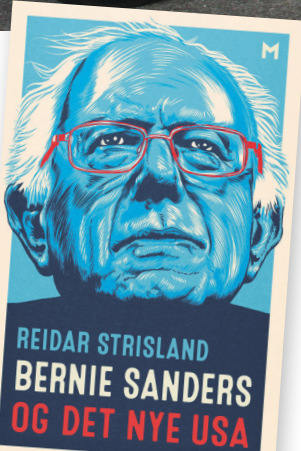

Foto: Manifest Forlag.

Aktuell bok:

– Bernie Sanders brøyter vei for radikale løsninger

LEDER:

“Rødt har som mål om å stille 200 lister i kommunevalget.”
SILJE JOSTEN KJOSBAKKEN, NESTLEDER I RØDT

JOB BEN:

“De 19 heismontørene i Orona streiker for hele fagbevegelsen.” MARKUS HANSEN, FAGLIG LEDER I RØDT

**Silje Josten
Kjosbakken**
silje@roedt.no
2. nestleder i Rødt

Bli med på oppturen

LEDER

De siste årene har Rødt opplevde en formidabel vekst. Vi har gått fra å være partiet som ofte ble latterliggjort, ignorert eller utelatt fra de viktige debattene, til å sette dagsorden i en rekke viktige spørsmål. Etter at vi kom inn på Stortinget har medlemstallet skutt i været og vi setter stadig nye rekorder på meningsmålingene. Ikke minst opplever vi økt interesse for Rødt lokalt - i kommuner og fylker over hele landet. Det er viktig når vi skal bygge Rødt framover.

Denne våren og sommeren gjennomfører vi turneen Opptur, der vi sender tillitsvalgte rundt i hele landet for å snakke for nye medlemmer og stifte nye lokallag. Den lange valgkampen er allerede i gang og nå legger vi grunnlaget for et grensesprengende valgresultat i 2019. Den siste helgen i august samler vi Rødts folkevalgte samt representanter fra lokallag uten folkevalgte, men som vil komme til å stille lister, for å dele erfaringer, diskutere strategi og kommunepolitikk.

I dag har Rødt 100 folkevalgte rundt om i landet, opp fra 60 folkevalgte før valget i 2015, og vi sitter med varaordførere i tre kommuner. Våre folkevalgte tar kampen mot forskjells-Norge inn i kommunestyrene, og jobber hver eneste dag for viktige saker som rekommunalisering av renhold, renovasjon og sykehjem, redusert pris på SFO, økning i bunnfradrag på eiendomsskatt og forbud mot kommersielle barnehager, for å nevne noe. De lokale folkevalgte er også førstelinjeforsvaret for trygge arbeidsplasser, skoler, barnehager og lokalsykehus der folk bor.

Når vi nå står framfor lokalvalget 2019 er det som et mye større parti enn vi var før forrige valg. Hvis veksten fortsetter kan vi regne med å komme inn i veldig mange flere kommunestyre, og få større gjennomslag i de kommunene vi allerede er representert i. Vi har satt et ambisiøst mål om å stille 200 lister og få et nasjonalt resultat på 4 %. Hvis vi når dette målet vil vi på en helt ny måte kunne stikke kjepper i hjulene for den mørkeblå regjeringas rasering av velferdsstaten og det ordnende arbeidslivet.

Men skal vi nå dette målet trenger vi deg med på laget, enten som kandidat på en liste til kommunevalg, frivillig i valgkampen, medlem eller bare den engasjerte innbyggeren som vil stemme Rødt. Ta kontakt hvis du vil være med på oppturen!

Rødt ♦ Nytt

Redaktør:
Brage Aronsen
brage@roedt.no

E-post:
roedt@roedt.no

Telefon: 22 98 90 50

Konto: 7874 05 56478

ISSN: 1504-7660 (avis)
1504-7679 (pdf)

Trykkeri: Nr1Trykk

Utgiver: Rødt
Dronningens gate 22
0154 Oslo

Franchise: Rema-Reitan og andre franchisegivere har organisert seg vekk fra arbeidsgiveransvaret. Foto: Brage Aronsen.

ARBEIDSLIV

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

– Franchisegiverne må ta ansvar for de ansatte som jobber i franchisekjeder, sier Rødt-leder og stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes.

Rødt foreslår å sikre bedre lønn og arbeidsforhold for franchisetakere og ansatte i franchisevirksomheter som Rema 1000, Burger King og McDonald's gjennom en egen franchiselov.

– Mange som jobber i franchisekjeder har lav lønn og liten innflytelse over arbeidsforholdene, sier Moxnes.

– Fagbevegelsen sliter med å forhandle lønn i slike virksomheter fordi de ansatte bare får forhandle med franchisetakeren, og ikke med franchisegiverne på toppen som er de reelle eierne av franchisevirksomheten. Det er ofte svært få midler igjen å forhandle om i hver enkelt butikk etter at franchisetakeren har dekket løpende utgifter, blant annet en fast sum til franchisegiverne for å kunne drive butikken.

Færre organiserte

– Når det gjelder organisering, må man verve og tegne tariffavtale på hver enkelt butikk. Det er en av hovedgrunnene til at det er så vanskelig å organisere og å inngå tariffavtaler på dette feltet, sier Julia Maliszewska, rådgiver for Rødt på Stortinget.

Rett under 50 % av arbeidstakerne i Norge er organisert, mens tariffavtalene omfatter enda flere. Franchise kan true den høye organisasjonsgraden som er blant forutsetningene for den norske modellen.

Et eksempel er endringene i Narvesen da Rema kjøpte opp kjeden.

«Da Narvesen ble omgjort til franchisevirksomheter, mistet de ansatte ifølge De Facto blant annet pensjonsrettigheter. Organisasjonsgraden i Narvesen var i 2001, rett før overgangen til franchise, på 80–90 prosent,» skriver Rødt i bakgrunnsnotatet til forslaget om

franchiselov.

«Fire år seinere var det tariffavtale ved bare 43 av 453 salgssteder. De som drev butikkene, ble i tillegg tvunget til å bli franchisetakere hvis de ønsket å fortsette som ledere av den enkelte butikk.»

Mye makt til franchisegiverne

– Hver enkelt butikk er formelt et eget selskap. Skal det stilles lønnskrav, vil de i praksis måtte rettes mot han eller hun som er butikkeier, bekrefter Stein Stugu fra De Facto.

– Men butikkeier tvinges av franchisegiver til å jobbe knallhardt, mange mener at du må gi alt for å bli franchisetaker, og det betyr ofte både 80, 90 og 100 timer i uka. Butikken har i tillegg lite inntjening, penga samles hos Reitan, for eksempel. Da blir det vanskelig å stille lønnskrav, fordi de som sitter på toppen og får penga har organisert seg vekk fra ansvaret, sier Stugu.

Sammen med Roar Eilertsen skrev han rapporten *Franchise i varehandelen: Makt uten ansvar – ansvar uten makt* i 2007, og mener problemstillinga fortsatt er den samme:

– Franchise er konstruert slik at det gir franchisegiver maksimal kontroll, men ikke noe juridisk ansvar overfor de ansatte hos franchisetaker. Det gjør det svært vanskelig for ansatte å få innflytelse på egen arbeidshverdag. Og jo mer franchise det blir, jo mer makt flyttes fra arbeidstaker til eier av franchisekonseptet, som McDonald's eller Reitan, sier Stugu.

Må ta ansvar

Siden rapporten til Stugu og Eilertsen kom ut i 2007 har sysselsettingen i franchise økt med 50 prosent. Tall fra 2017 viser at rundt 4,5 prosent av sysselsatte i Norge nå jobber i franchise, anslagsvis 120 000 sysselsatte fordelt på 300 franchisekjeder. Bjørnar Moxnes etterlyser en opprydding på feltet.

– Vi må få en skikkelig oversikt over franchisevirksomheter i Norge, og de må underlegges de samme reglene som resten av næringslivet. Det er viktig å sikre ansatte innsyn og innflytelse. De ansatte må få mulighet til å påvirke der de viktigste beslutningene fattes, og

Rødt-leder: Bjørnar Moxnes. Foto: André Løyning.

Rådgiver på Stortinget: Julia Maliszewska. Foto: Privat.

Rådgiver i De Facto: Stein Stugu. Foto: Scanpix.

det er hos franchisegiveren, sier Moxnes.

Han synes det er på tide å ansvarliggjøre franchisegiverne som arbeidsgivere.

– Med en ny lov skal de ansatte få forhandle med de egentlige eierne. Vi håper dette vil bidra til å heve lønna i bransjen og skape mer ordnede forhold for de ansatte. Rema-Reitan og de andre må dele på rikdommen og ta ansvar for de som jobber i butikkene, sier Moxnes.

– Vi må også sikre ansatte representasjon i franchisegivers styrende organer, og sikre franchisetakers rettigheter opp mot franchisegiver. Vi mener kjøpmannen eller «butikkeieren» bærer uforholdsmessig mye av ansvaret og risikoen i dag.

Lytter til fagbevegelsen

Forslaget fra Rødt er for tida under behandling i arbeids- og sosialkomiteen, og skal opp til avstemning 12. juni.

– Det vi har lagt fram ville vært et skritt i rett retning, et første forsøk på å rydde opp i en veldig uregulert næring. Vi opplever at mange partier ønsker å rydde opp på feltet – både SV og Ap mener dette er viktig å ta tak i, og forhåpentligvis kan også Senterpartiet og KrF være med på å sikre flertall for forslaget, sier Julia Maliszewska fra stortingsgruppa.

Fagbevegelsen er også en viktig medspiller.

– Vi er i dialog med Handel og Kontor (HK) om kravet vi fremmer, og de har stilt seg bak alle forslaga. Det som er viktig er jo at Rødt plukker opp krava til fagbevegelsen og hva de har formulert som de viktigste kampene å kjempe. Vi løfter inn deres krav, vi sitter ikke og drodler på egenhånd uten å spørre de som har mest peiling. Fagbevegelsen vet som regel best hvor skoen trykker!

Helt nødvendig med tiltak

Under arbeidet med forslaget har Maliszewska pløyd gjennom mange NOU-er (offentlige utredninger), rapporter, høringssvar og tidligere innspill og krav fra Handel og Kontor. Hun mener det finnes mye å bygge på:

– Rødts politikk på dette er klar, behovet er åpenbart og feltet har vært utreda tidligere

med forslag og anbefalinger som fortsatt er like relevante, sier hun.

– Dette er det første halvåret til Rødt på tinget, men vi syntes det var veldig viktig å fremme dette forslaget allerede nå. Det er en god stund siden sist noen har tatt tak i det politisk.

– Alle tiltakene vi foreslo i 2007 er like viktige nå, om ikke viktigere, fastslår Stein Stugu fra De Facto.

Blant anbefalingene i 2007-rapporten var å utvikle bedre statistikk om franchise og få på plass en franchiselov. Stugu og Eilertsen drøftet også mulighetene for å gi franchisegiver arbeidsgiveransvar eller styrke forpliktelsene til franchisegiver på andre måter.

– Det er helt nødvendig for å begrense de skadevirkningene denne organisasjonsformen har på ansattes mulighet til å føre effektiv kamp både for en anstendig lønn og innflytelse på eget arbeid, noe som i alle fall på papiret er hensikten med den norske arbeidslivsmodellen, sier Stugu.

RØDT Norge RUNDT

FINNMARK:

Nytt lokallag i nord

Rødt stifter nytt lokallag i Sør-Varanger. Det melder Sør-Varanger avis.

– Stadig flere for øyene opp for oss, også i Finnmark. Vi tror at regjeringens politikk med sentralisering og privatisering ikke er ønsket hos folk. Samtidig trenger vi et parti på venstre side som tar tydelige standpunkt og tør å si ifra, sier initiativtaker Johanne-Sophie Høvik-Ulvang.

TRØNDELAG:

Åpner for samarbeid

Oslo-modellen kan være mulig i Trondheim etter neste valg, sier ordfører Rita Ottervik (Ap). Rødt er klare for samarbeid.

– Vi er i sterk vekst, også i Trondheim og Trøndelag. Så handler det ikke bare om hvor store man er, men også om hvilken politikk man fører. Venstre og KrF må ut av samarbeidet for at Rødt skal gå inn, sier bystyreprerentant Ragna Vorkinnslie til Adressavisen.

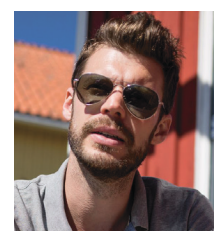

TELEMARK:

Sikret demensprosjekt

Porsgrunn Dagblad melder at Ole Roger Dyrkorn og Rødt Bamble sørget for gjennomslag for at et prosjekt som går på skjermet avdeling ved Bamble helsehus ikke trappes ned.

– Dette vil vi ikke være med på. Vi foreslår at vi sørger for at prosjektet videreføres inntil nærmere avklaring i forbindelse med etableringen av tiltak i forbindelse med den nye helseplanen, sa Dyrkorn og fikk flertallene med seg.

OSLO:

Rekordmåling for Rødt i Oslo

På VGs måling for Oslo i slutten av mai får Rødt hele 8,7 prosents oppslutning, og er hovedstadens tredje største parti.

– Endelig er det nordnorske tilstander i Oslo. Ved sist valg fikk vi 10 prosent i Bodø og 15 prosent i Tromsø. Det skulle bare mangle om ikke hovedstaden også kom etter. Jeg er ikke forundret om vi får nordnorsk nivå i Oslo ved valget om ett år, sier Moxnes til VG.

JOBBen

Markus Hansen er leder i Heismontørens Fagforening og faglig leder i Rødt.

I streik for et organisert arbeidsliv

Mandag 14. mai gikk nitten heismontører i bedriften Orona Norway AS til streik. Årsaken er at den spanske bedriften nekter de ansatte å ta del av den landsomfattende overenskomsten i heisbransjen som alle andre seriøse heisbedrifter har takket ja til. I over ett år har Heismontørens Fagforening (HMF) krevd opprettelse av tariffavtale ved bedriften, samt en avtale som omhandler innleie av arbeidskraft. Nå må altså de ansatte streike for noe så grunnleggende som en tariffavtale.

Argumentet bedriften bruker for å si nei til dette kravet er at de heller vil ha en husavtale. Husavtaler er som kjent noe fagbevegelsen nedkjempet i ei tid da hver fabrikkeier lagde avtaler med arbeidsstokken sin for å kjempe mot andre arbeidsfolk på andre bedrifter. Fagbevegelsen mobiliserte, var solidariske med hverandre og begynte å samarbeide på tvers av bedriftene. Den første landsdekkende tariffavtalen i Norge var Verkstedoverenskomsten fra 1907. Siden da har husavtaler vært en gammeldags, svunnen sak. Det moderne ble landsdekkende tariffavtaler, bransjeavtaler, hvor arbeidsfolk sto skulder ved skulder – sammen mot arbeidsgiverne, og ikke med lua i hånda.

En annen grunn til at de ansatte på Orona valgte å organisere seg og kreve tariffavtale var for å få slutt på den ukontrollerte innleien som pågikk i selskapet. Sammen med kravet om Heisoverenskomsten krever de ansatte en innleieavtale som skal sørge for at de innleide får ryddige, ordnede forhold. Det handler om riktig utdanning, like lønns- og arbeidsvilkår, arbeidstid og så videre. Det siste året har vi blitt kjent med flere stygge historier om innleie i Orona. Den grovste historien preget forsiden av Dagsavisen i oktober i fjor, da to spanske arbeidere ba fagforeninga om hjelp da Orona nektet å utbetale lønn etter at de hadde satt opp heiser for selskapet i over en måned. Selv om Orona er det femte største selskapet i Europa så betyr ikke det at de opptrer seriøst for det.

Streikemoralen blant de streikende er god. De er villige til å streike lenge for å vinne gjennom sitt krav. Men ryktene går allerede om streikebryteri. Og det er stor grunn til å tro at Orona-ledelsen sin oppfatning av streikebrytere ikke samsvarer med de streikendes. Hvis man lar bedriften få slippe unna med streikebryteri, så undergraver det streiken. Kampen de streikende tar er ikke bare for seg selv, men for hele fagbevegelsen. De kjemper for retten til å få opprettet en tariffavtale. Tariffavtalen er selve bærebjelken til fagbevegelsen.

Vi støtter de streikende på Orona Norway fullt ut. Måtte de holde ut en dag lengre enn arbeidsgiveren!

Krever strakstiltak i luftambulansekrisa

Krise: Flere luftambulansefly er for øyeblikket ute av beredskap. Foto: Helse Nord RHF/CC.

BEREDSKAP

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

– Luftambulansekrisa handler bokstavelig talt om liv og helse, sier Jens Ingvald Olsen, fylkestingsrepresentant for Rødt i Troms.

Etter at Lufttransport FW i fjor tapte anbudet om å drive luftambulansetjenesten, skal Babcock Scandinavian Air Ambulance (BSAA) overta fra 1. juli 2019. Tilbudet Babcock vant anbudskonkurransen med, ble rangert på fjerdeplass av fire når det gjaldt kvalitet.

«[Babcock] vant anbudet fordi de tilbød en lavere pris enn Lufttransport FW. For å få ned prisen, presser [Babcock] gjennom dårligere lønns- og arbeidsvilkår for pilotene,» heter det i representantforslaget som Rødts Bjørnar Moxnes har fremmet på Stortinget. Forslaget legger opp til å annullere kontrakten med Babcock, forlange avtalen med Lufttransport og forberede offentlig drift av luftambulansetjenesten.

Må sikre innbyggerne

– Det som har skjedd til nå, og ikke minst usikkerheta de neste 13 månedene, gjør at det allerede nå må sies klart fra at kontrakten med Babcock ikke iverksettes, sier Jens Ingvald Olsen. Forhandlingene mellom Flygerforbundet og ledelsen i Babcock ble brutt tidligere i år. Pilotene i Lufttransport ønsket å bli med over til det andre selskapet, men vant ikke fram med viktige krav. Ambulansfly står nå på bakken fordi ansatte har meldt seg uskikket til å jobbe.

Olsen mener stortingspolitikere må gjøre mer for å sikre tilbudet til innbyggerne, både på kort sikt og i framtida:

– De må ta svært raske grep for å få offentlig drift. Anbudet med Babcock må annulleres. De nasjonale kravene til ivaretagelse av liv og helse gir både rett til, og behov for et sånt ekstraordinært tiltak.

Under luftambulansekrisa har regjeringa flere ganger advart mot juridiske og økonomiske følger av å annullere Babcock-kontrakten. Bjørnar Moxnes er kritisk til helseministerens prioriteringer:

«Bent Høie opptrer som forretningsadvokat for Babcock. Som helseminister burde han heller vært pasientrettighetslovens fremste forsvarer, og satt innbyggernes lovfestede rett til øyeblikkelig helsehjelp over anbudstvangens lover,» skrev han

Fylkestingsrepresentant: Jens Ingvald Olsen. Foto: Mark Ledingham.

på Dagbladet Meninger 31. mai.

Vil nullstille anbudsprosessen

Jens Ingvald Olsen mener det offentlige må ivareta den helhetlige beredskapen:

– Luftambulansetjenesten har vært viktig i mange titalls år, med sjøfly på 60-tallet og seinere på flyplassnettet. Men ikke minst, med de store endringene i spesialisthelsetjenesten er luftambulansen en helt nødvendig og integrert del av behandlingsskjeden, sier han.

– Folk er sjokkert over de manglende forberedelsene ved overgang til ny flyoperatør. Det er et massivt krav om at det offentlige må overta luftambulansen på samme måte som det er gjort med bilambulansene.

Ved utgangen av mai var et flertall av stortingspartiene positive til å utrede offentlig drift av luftambulansetjenesten. Foreløpig er det ikke flertall for de andre punktene i Rødts forslag, som gjelder den akutte krisa. Ap og KrF har i stedet bedt regjeringa «sikre luftambulansetjenesten, enten gjennom forhandlinger med operatør, ny anbudsrunde med krav om virksomhetsoverdragelse (...) eller på annen egnet måte».

Bjørnar Moxnes advarer mot linja «eller på annen egnet måte». Han vil heller at opposisjonen samler seg før saka blir stemt over, for å presse helseministeren til å ta det nødvendige grepet: «Nullstille anbudsprosessen og starte en ny – med krav om virksomhetsoverdragelse, slik at vi beholder piloter, flyteknikere og mekanikere med spesialkompetansen vi er helt avhengige av,» sier Moxnes.

– Bernie brøyter vei for radikale løsninger

Forfatter: Reidar Strisland har skrevet bok om Bernie Sanders. Foto: Brage Aronsen.

UTENRIKSPOLITIKK

Brage Aronsen brage@roedt.no

– Hvis Bernie Sanders hadde vunnet tror jeg det hadde - med positivt fortegn - satt fyr på USA. Da ville kravene om radikale velferdsreformer blitt så sterke at man hadde sikret gjennomslag.

Reidar Strisland er leder i Klima- og næringspolitisk utvalg og sitter i sentralstyret i Rødt. Men de siste to årene har han brennt minst like mye for amerikansk innenrikspolitikk. Nå er han ute med boka *Bernie Sanders og det nye USA* om hvordan den ukjente snekkeren, senatoren og sosialisten Bernie Sanders nesten klarte å bli demokratens presidentkandidat i USA.

– Bernie er en progressiv politiker med en strategi som ligner veldig på Rødt sin. Han lanserer politikk som i utgangspunktet ikke har flertall, som helsetjenester til alle, og tvinger fram debatten. Det som i utgangspunktet blir sett på som radikal politikk viser seg å ha støtte hos flertallet. Brøytebilpolitikken til Sanders gjør for eksempel at det nå går an å ta palestinerne i forsvar i USA, forklarer Strisland.

Forandrer amerikansk politikk

Strisland mener Sanders har fått betydning langt utover sin egen presidentkampanje. Men vil den radikale senatoren sette varige spor etter seg i amerikansk politikk?

– Bernie har fått enorm innflytelse. Fire av de fem demokratiske favorittene til presidentvalget i 2020 utenom Bernie har alle stilt seg bak hans forslag til helsereform. De har dessuten lovet at de ikke skal ta imot økonomiske gaver fra selskaper, som er noe radikalt nytt.

Er ikke Demokratene etter norsk målestokk et høyreparti? Hvorfor er det ingen på amerikansk venstreside som tør å gjøre seriøse forsøk på å stifte et tredje parti?

– Fordi valglovene gjør det nærmest umulig å stifte et tredje parti. Det er riktig at Demokratene er et høyreparti etter våre skalaer. Samtidig fungerer amerikansk politikk litt annerledes.

Partiene er vel så mye plattformer for å stille til valg, som egentlige partier. Den progressive amerikanske bevegelsen legger ofte ned arbeidet sitt i organisasjoner utenfor, som Our Revolution og Democratic Socialists of America, også stiller de til valg på Demokratenes plattform. Slik har de sjansen til å vinne, og samtidig bevare lojaliteten til andre organisasjoner enn Demokratenes partiorganisasjon. Dette kalles innside/ utsidestrategi og har blitt viktigere enn noen gang.

De amerikanske sosiale bevegelsene som Occupy Wall Street eller Black lives matter har få håndfaste resultater å vise til. Er den amerikanske venstresida rett og slett for uorganisert?

– Den var uorganisert fram til Bernies kampanje tok av i 2015. I dag tar den form gjennom flere store organisasjoner som både driver med aktivisme og støtter kandidater ved valg. Men en stor bevegelse som den progressive i USA blir nødvendigvis rotete, og det er flere konflikter og utfordringer som må løses på ulike nivå. Men bevegelsene er heldigvis institusjonalisert i større grad enn før.

Sikter mot 2020

Enn så lenge fortsetter Bernie Sanders som senator i delstaten Vermont. Men i miljøet rundt Our Revolution er det store forventninger om at Sanders på nytt vil forsøke å bli Demokratenes presidentkandidat.

Hva vil bli igjen av bevegelsen rundt Bernies som han ikke stiller, eller hvis han taper neste valg?

– Det er veldig sannsynlig at Bernie stiller på ny. Det eneste som står i veien er eventuelle helseproblemer. Men det er avgjørende at han lykkes hvis han stiller på nytt. Han nyter en tillit som få andre, og en ny kandidat med de samme visjonene ville ikke fått samme resultat.

Er det mulig å se for seg en sosialistisk president i USA i vår levetid?

– Det er fullt mulig å velge en sosialistisk president, vanskeligere å gjøre USA sosialistisk. Men Bernie er en skolert sosialist som har lært seg manøvrering i dagens politiske landskap. Han kan i samarbeid med store bevegelser sikre store politiske steg til venstre.

Nestleder i Rødt: Marie Sneve Martinussen.
Foto: André Løyning.

Etterlyser penger til flomsikring

NASJONALBUDSJETTET

Brage Aronsen brage@roedt.no

Nestleder i Rødt, Marie Sneve Martinussen, mener regjeringa bærer et tungt ansvar ved å ikke sette av nok penger til flomsikring i forslaget til revidert nasjonalbudsjett som ble lagt fram 15. mai.

– Det er mange ting vi gjerne skulle endret på i regjeringas forslag til revidert nasjonalbudsjett, men etter den vinteren og våren vi har hatt er det særlig oppsiktsvekkende at det ikke bevilges mer til flomsikring, sier Marie Sneve Martinussen.

– I vårt forslag til nasjonalbudsjett i fjor høst foreslo vi å øke bevilgningen til arbeidet med flom- og rassikring med 636 millioner kroner. Flere av flomskadene vi har sett denne våren kunne vært unngått hvis regjeringa hadde satt av nok penger til det, sier Martinussen.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har utarbeidet en liste med nødvendige tiltak for flom- og skredssikring som vil koste rundt 2,5 milliarder å gjennomføre. Men regjeringa gjorde stikk motsatt og kuttet NVEs budsjett med 136 millioner i nasjonalbudsjettet for 2018. KrF og Venstre fikk inn en økning på 100 millioner under budsjettforhandlingene, men posten var likevel langt mindre enn det fagmiljøene mener var nødvendig.

– De 354 millionene som ble bevilget til flomsikring er mindre enn de tre foregående årene. Regjeringa hadde sjansen til å rette opp dette kuttet i forslaget til revidert budsjett. I stedet fortsetter de å late som om problemet ikke eksisterer. Det er en utrolig kortsiktig tankegang. Klimamodeller for Norge viser at vi vil få et våtere og villere vær de neste hundre årene. Behovene for klimatilpasning og forebygging er stort, spesielt i lavlandet og langs kysten.

– De voldsomme klimaendringene vi har vært vitne til de siste årene vil forsterkes i årene som kommer. Det medfører mye mer ekstremvær og en større fare for flom flere steder i landet. Men regjeringa etterlater oss uforberedt, sier Martinussen.

– For dem som rammes hardest av flom, er det som om livet faller i grus. Det å oppleve at halve huset ditt plutselig står under vann skaper en fortvilelse som ingen burde oppleve, sier Martinussen.

Stortinget behandler revidert nasjonalbudsjett og fatter sine vedtak i løpet av juni. Rødt-nestlederen varsler imidlertid omkamp til neste år.

– I revidert budsjett for 2018 har Rødt foreslått å øke bevilgningen til NVE med 200 millioner kroner, for å sikre kapasitet til å sette igang flere flom- og skredtiltak allerede denne høsten.

Lønnsomt: Private barnehager. Foto: Magne Hagesæter.

Barnehager tre ganger mer lønnsomt enn børsen

Å drive privat barnehage er tre ganger så lønnsomt som å investere på børsen. De som investerer pengene sine på Oslo Børs får en avkastning på rundt 8 % i året. De som plasserer pengene sine i kommersielle barnehager, får en årlig avkastning på rundt 28 %, tre ganger så mye. Det viser en gjennomgang gjort av analyseselskapet BDO, gjort på vegne av regjeringa.

– De siste årene har eiernes oppsamlede kapital steget fra 250 millioner i 2007 til 4 milliarder kroner i 2016. Det er nøyaktig en slik utvikling vi har advart mot, sier Rødt-leder Bjørnar Moxnes.

– Rødt var lenge alene blant partiene om å kreve at dette sløseriet med skattepengene våre må ta slutt. Men hos folk flest og i fagbevegelsen har vi hatt full støtte. Og selv om vi nå ser antydning til et skifte, er det langt igjen til mål. Vi snakker om noen av Norges rikeste og om globale oppkjøpsfond som vokter om profitten si. Derfor må vi holde presset oppe! Det blir en hard kamp, men vi skal vinne den, sier Moxnes.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Ulovlig: Israelske bosetninger på okkupert jord er ulovlige. Foto: Annabelle Shelmer/CC.

Oljefondet investerer i banker som bistår i krigsforbrytelser

En ny rapport fra Human Rights Watch slår fast at Statens Pensjonsfond Utland, bedre kjent som Oljefondet, har investert i israelske banker som bistår i krigsforbrytelser. Det melder NRK.

– Israelske banker er aktive og tilbyr tjenester i israelske bosetninger, og gjennom å gjøre dette bidrar de til alvorlige brudd på internasjonal- og humanitær rett. Bosetninger er en krigsforbrytelse: det er ulovlig for en okkupasjonsmakt å flytte sine innbyggere til okkupert territorium – og bankene bistår i det, sier Sari Bashi ved Human Rights Watch sitt Israel og Palestina-kontor i Jerusalem, til NRK.

Rapporten *Bankrolling Abuse: Israeli Banks in West Bank Settlements* viser hvordan Oljefondet er blant de store investorene i fem av de største israelske bankene, med over 200 milliarder kroner investert totalt. Bashi i Human Rights Watch håper Etikkrådet vil ta rapporten til etterretning.

– Vi oppmuntrer dem til å studere rapporten og trekke konklusjonene de må for å sørge for at de bruker offentlige penger i henhold til fondets menneskerettighetsansvar og deres egne retningslinjer for ansvarlig investering.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Flagger ut: Color Line. Foto: Jallafilm/CC.

– En oppskrift på mer sosial dumping til sjøs

Regjeringa besluttet i mars å endre begrensningene i norsk internasjonalt skipsregister (NIS) for utenriksferger. Dette innebærer at Color Line, som i dag er registrert i norsk ordinært skipsregister (NOR), kan flytte sine to Kiel-ferjer til NIS.

Begge registrene (NIS og NOR) gir skipene rett til å seile med norsk flagg i hekken, med en viktig forskjell: NOR inneholder et krav om norsk lønns- og arbeidsvilkår for de ansatte om bord, mens NIS åpner for at sjøfolk kan lønnes etter lokale vilkår.

– Det er meningsløst å ødelegge grunnlaget for enda flere norske arbeidsplasser på et område som naturlig hører hjemme i en kyst- og sjøfartsnasjon. Dette kappløpet mot bunnen når det gjelder lønns- og arbeidsvilkår må stoppes! Vi trenger disse arbeidsplassene i Norge av hensyn til dagens ansatte, men også for ungdommen, siden Color Line har en god del læreplasser, sier 2. nestleder i Rødt, Silje Kjosbakken.

Skip i NIS hadde opprinnelig ikke tilgang til norske havner, nettopp for å ivareta norske lønns- og arbeidsvilkår i norske havområder. Rederiforbundet har i mange år forsøkt å få NIS inn til norske havner og norsk sokkel for å kunne

2. nestleder i Rødt: Silje Josten Kjosbakken. Foto: Lina Merit Jacobsen.

dumpe lønns- og arbeidsvilkår til fordel for økt profitt til rederne. Regjeringas begrunnelse for endring i begrensningene går på at det er vanskelig for Color Line å være konkurransedyktige internasjonalt. Den begrunnelsen kjøper ikke Kjosbakken.

– Dette blir tom argumentasjon når man ser at Color Line går med store overskudd og eierne i Sunde-familien tar ut 400 millioner kroner i utbytte for 2017. Konserndirektøren alene skal ha fått en bonus på 2,3 millioner kroner.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

– På tide med en prinsipiell debatt om norsk krigsdeltakelse

– Intervensjonen i Libya var basert på løgner, og vi gjorde oss skyldige i krigsforbrytelser. Det kan vi aldri akseptere, sier leder i Internasjonalt utvalg i Rødt, Marianne Gulli.

I november 2017 satt regjeringa ned et utvalg, ledet av tidligere utenriksminister Jan Petersen, som fikk i oppgave å evaluere det norske bidraget til krigen i Libya. Gulli frykter at utvalgets rapport ikke vil gi svar på de prinsipielle spørsmålene knyttet til krigen.

– En evaluering av krigen i Libya kan ikke bare handle om enkeltstående bombetokter eller hvordan begrense sivile tap. Vi må tørre å granske norsk deltakelse i utenlandsoperasjoner, og vår dilting etter USA og NATO, sier Gulli.

– Rødt krevde en full granskning. I stedet fikk vi en evaluering som sannsynligvis ikke vil gi oss de svarene vi trenger for å kunne legge Libya bak oss. Utvalgets mandat bekrefter en manglende forståelse for landet og historien, og forutsetter fortsatt bruk av militærmakt i utlandet. Det vil derfor neppe ta for seg de langvarige konsekvensene i Libya, kritikk av deltakelse i internasjonale operasjoner eller lignende. Det er ansvarsfraskrivelse på høyt nivå.

Leder i Internasjonalt utvalg: Marianne Gulli. Foto: André Løyning.

Norske F-16-fly slapp nesten 600 bomber over mål i Libya, 10 prosent av alle bombene som ble sluppet under krigen. I tre av fire tilfeller var det kun piloten som tok avgjørelsen om hva som skulle bombes, uten å ha sikker informasjon om hva de traff.

– Libya-krigen hadde regimeskifte som mål, klart i strid med internasjonal lov. Slik krigen ble ført er det umulig å hevde at det var for å beskytte sivile, slik FN-resolusjonen implisitt åpnet for, sier Gulli.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

På tide å skrote eksamen

Gammeldags: Rød Ungdom mener eksamen er en utdatert vurderingsform. Foto: Hordaland Fylkeskommune/CC.

RØD UNGDOM UTDANNING

Didrik Sten Ingebrigtsen didrik@roedt.no

Fagfornyninga er en prosess hvor læreplanene skal lages helt på nytt. Målet er å gå fra å lære mange ting overfladisk, til å lære færre ting mer inngående. Skolepolitisk ansvarlig i Rød Ungdom, Sigrid Grundt Leine, mener tida er inne for å også evaluere eksamensordningen.

Bakgrunnen for fagfornyninga er ei utredning fra 2015 bestilt av Stortinget, som anbefalte en rekke tiltak for å fornye skolen. Regjeringen har satt igang arbeidet med mange av dem, med ett stort unntak: Utredninga anbefalte å vurdere om dagens eksamenssystem er hensiktsmessig.

– Her gjør regjeringen det rette, og jobber for at elever skal gå fra å pugge til at de skal forstå, men så skal man likevel fortsatt teste hvor flinke de er til å pugge. For det er det eksamen er. Man kan ikke vise dyptgående og tverrfaglig forståelse på fem timer, sier Leine.

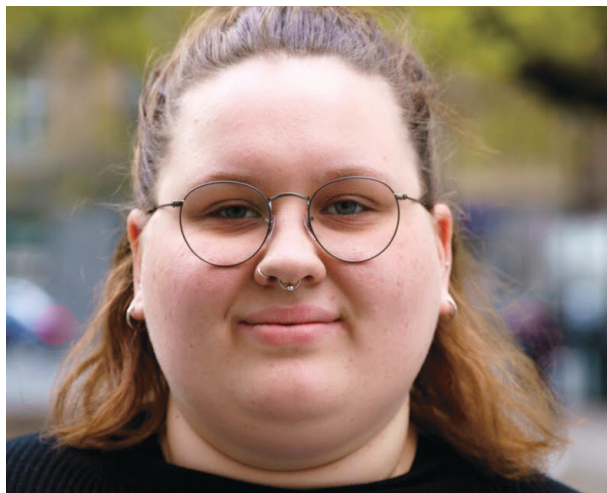
– Høyreskolen vi har i dag er en skole laget for måling og testing. Læreplanmålene er konkrete, sånn at det skal være enkelt å plassere noen på karakterskalaen, uten rom for skjønn fra lærerens side. For Høyre er skolen en fabrikk som skal produsere og kvalitetssikre karakterer. I denne skolen gir eksamen mening. Der blir eksamen en slags stikkprøve som kvalitetssikrer produksjonen, forklarer Leine.

Dette mener hun står i sterk motsetning til den skolen hun vil ha:

– Skolen bør være et sted for læring og mestring. Jo, vi må vurdere kunnskapen til elever, og gi dem karakterer, men dette er definitivt ikke skolens primærfunksjon. Når regjeringen nå freder det foreldede vurderingssystemet mens de lager nye læreplaner, ender de opp med å tvinge fagfolkene til å bruke massevis av tid på å lage de samme læreplanene på nytt. For det er begrenset hvor mye man kan gjøre med læringen hvis man skal fortsette å teste det på samme måte som før.

Langvarig motstand

Fagfornyninga startet i 2016, og skolene skal ta de nye læreplanene i bruk allerede skoleåret 2020/2021. Men også før fagfornyninga ble påbegynt kritiserte Rød Ungdom

Skolepolitisk ansvarlig i RU: Sigrid Grundt Leine. Foto: Svein Kjøde.

eksamenssystemet.

– Ja, det er jo ikke noen nyhet at Rød Ungdom er mot eksamen. Hvis vi prøver å se skolen fra utsiden er eksamen kanskje den mest bisarre ordningen. Et par dager i slutten av ungdomsskolen og videregående sitter elevene i en sal og bruker ikke mer enn fem timer på å prøve å vise alt de har lært innenfor vilkårlige fag. Har du en dårlig dag får du en dårlig karakter. Er du dårlig til å formidle kunnskap i det skriftlige formatet eksamen krever, får du dårlig karakter. Takler du høyt press dårlig, får du dårlig karakter. Det er altså ikke noen perfekt vurderingsform som bare tester kunnskapen. Med fagfornyninga har vi den perfekte muligheten til å bli kvitt eksamen, og det er surt at Regjeringen ikke griper den muligheten da.

Tilstrekkelig med standpunkt karakter

– Eksamen har ikke noen funksjon i dag. Det er ikke mulig å teste om standpunkt karakteren er rett gjennom en test på fem timer, og med mindre man mistror lærernes vurdering klarer jeg ikke å se hvorfor det skulle være nødvendig heller, slår Leine fast.

Likevel vil Leine gjerne at standpunkt karakterordninga skal bli bedre. Rød Ungdom har tidligere foreslått å innføre mappevurdering, hvor lærerne og elevene samler tekster, presentasjoner og produkter knyttet til hvert enkelt fag i ei mappe, og at denne kan legges ved standpunkt karakteren.

– Da vil det være enkelt å vise fram hva man kan og er flink til på en mye bedre måte enn ett enkelt tall for hvert fag kan si. Da vil alle få vist fram hva de har lært, og skolen kan begynne å handle om læring, og ikke testing.

Leder i Rød Ungdom: Tobias Lund. Foto: Didrik Sten Ingebrigtsen.

Unødvendig å teste ut foretaksmodellen mer

RØD UNGDOM UTDANNING

Didrik Sten Ingebrigtsen didrik@roedt.no

– Samtidig som luftambulansekrisa viser akkurat hvorfor helsetjenestene ikke bør organiseres som foretak, går regjeringen ut og foreslår å organisere høyskoler og universitet som foretak de også, forklarer en oppgitt Tobias Lund, leder i Rød Ungdom.

Minister for forskning og høyere utdanning, Iselin Nybø (V), jobber nå for å få gjennomført en såkalt mulighetsstudie for å se på forskjellige måter å organisere universiteter og høyskoler på. Det eneste alternativet til dagens modell som nevnes i regjeringserklæringen, er foretaksmodellen. Det er den samme modellen vi har hatt i helsesektoren de siste 17 årene.

– Helseforetakene styres som bedrifter som skal produsere helse, og det har to enorme ulemper. For det første betyr det at det ikke lenger er et mål å hjelpe flest på en best mulig måte, men et mål om å gå med overskudd. For det andre hindrer det alt politisk innsyn og påvirkning. Politikerne setter foretakstoget i gang, og så er det dømt til å gå som det gjør. Ansvarsfraskrivelse og dårlig skjult privatisering, kaller Lund det.

– I luftambulansesaken har det gjort at helseminister Bent Høie har kunnet skjule seg bak foretakene, og nærmest påstå at det ikke er politikk at luftambulansen er privatisert. Norsk Studentorganisasjon går også hardt ut mot forslaget fra regjeringen. De trekker spesielt fram at dette kan være et første skritt i retning av høyere utdanning må bli betalt av studentene selv, og at kortsiktig profitt vil bli prioritert over langsiktige faglige mål hvis høyskolene og universitetene skal være styrt som foretak.

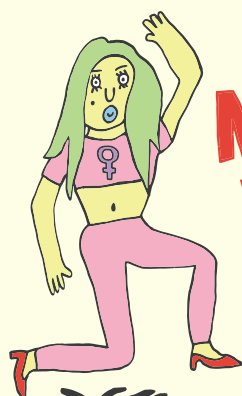
Hovedargumentet bak å teste ut om foretaksmodellen kan egne seg for høyskoler og universitet, er autonomi. Flere internasjonale rangeringer gir Norge dårlig score når det kommer til akkurat autonomi, fordi høyskolene og universitetene får penger fra staten istedenfor gjennom skolepenger eller næringslivet.

– Hvis jeg skal velge mellom demokratisk styring av høyskolene, at bare rikfolk får ta høyere utdanning, eller at kapitalen rår over hva slags forskning som er viktig, så har jeg et veldig enkelt valg. Skal jeg lete etter autonomiproblemer i sektoren peker jeg mye heller på Statoil-sponsing enn Stortingets teoretiske mulighet til å gå inn og påvirke hvordan universitetene bruker pengene sine, sier Lund.

– Rød Ungdom vil avvikle foretaksmodellen i alle sektorer, og slutte å leke butikk med folks helse eller utdanning. Vi vil heller bruke tid på den kampen, enn å gi hele universitets- og høyskolesektoren bort til private særinteresser, avslutter han.

POPVENSTRE

LØRDAG 23. JUNI I KUBAPARKEN I OSLO

MUSIKK

VALKYRIEN
FOLKEHELSE
FØKKEFJORD

KULTUR

ESPEN KLOUMANN HØINER
JENNY HVAL
KNUT-NÆRUM
JENNY JORDAHL
DARIA BOGDANSKA

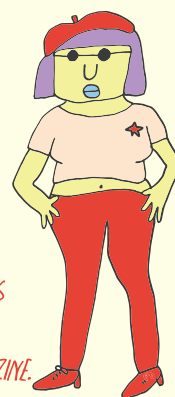
LITTERATUR

ZESHAN SHAKAR
INGVILD RISHØI
RITA PARMALINGAM
AMALIE KASIN LERSTANG

POLITIKK

VENSTRESIDAS LØSNINGER I KRISENES
TID MED GJESTER FRA LABOUR (UK),
VÅNSTERPARTIET (SE) OG JACOBIN MAGAZINE.

BILLETTER PÅ POPVENSTRE.NO

HVA SKJER?

23. juni
POPVENSTRE

Kubaparken, Oslo. popvenstre.no

7. - 12. august
RØD UNGDOMS SOMMERLEIR
Utøya. rodungdom.no

25. - 26. august
**RØDTS
FOLKEVALGTKONFERANSE**
Oslo. roedt.no

12. - 14. oktober
**GLOBALISERINGS-
KONFERANSEN**
Kulturkirken Jakob og DOGA, Oslo.
globalisering.no

27. - 28. oktober
**NEI TIL EUS
KVINNEKONFERANSE**
Oslo. neitileu.no

7. - 8. november
**LOS
KOMMUNALKONFERANSE**
Clarion Hotel, Gardemoen. lo.no

Tips oss om aktuelle arrangementer!
Send en e-post til brage@roedt.no.

Få med deg siste nummer av Gnist!

TEKNOLOGI

Tar robotene jobbene våre?
Og er det et problem?

Abonner på Gnist
100 kr for et år

Send mail til
gnist@marxisme.no
for bestilling.

Eller kjøp nummeret
på www.marxisme.no

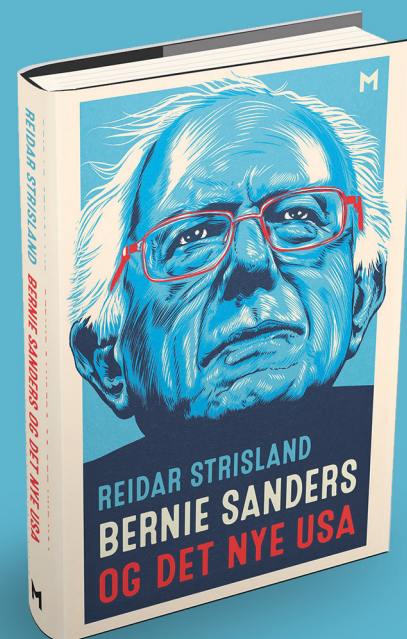
«Det største av alt er at vi
skaper håp. Gazas befolkning
føler seg ikke glemt»

Fiskerne i Gaza av
Jan Petter Hammervold

Tilbud: 225,-
Forlaget Rødt

Bestill på marxisme.no

NY BOK

Bernie Sanders og det nye USA

Bernie Sanders og det nye USA er
ei historie om et land i stor endring.
Om du er lei av at alle nyheter fra
USA handler om Trump, er dette
boka for deg.

Kjøp boka på
manifest.no

Bli medlem i Rødt!

Send sms med kodeord **Rødt + Navn og adresse** til 2434 eller se
roedt.no/innmelding

fb.me/roedt

@raudt

@stemroedt

Følg oss i sosiale medier for å **oppdage** mer om Rødt, få **sva**r på
det du lurer på og **dele** med vennene dine.

Rødt